

# اقتصادي وده Economic Growth

خيرنه او تحليل

**Ketabton.com**

10/9/2014

ليكنه : سيدحبيب

Sayed Habib

## Economic Growth اقتصادي وده

### اقتصادي وده (Economic Growth)

اقتصادي وده يوه کمي اصطلاح ده چې په يو ټاکلی وخت (معمولا يو کال) کې د يو هيواد د توليد شويو اجناسو او خدماتو زياتوالي ته وايي، په ساده ډول سره ويلای شو چې اجناسو او خدماتو اندازه د تير کال په پرتله څيرې .

په اوږدمهال کې د خلکو د ضرورياتو د رفع کولو لپاره د مجموعي عرضي په منظور د توليد د ظرفيت زياتوالی اقتصادي وده ده ، په حقيقت کې د هر هيواد اقتصادي وده د همغه هيواد د توليد د دوامداره ودې او زياتوالي په معنی ده چې د توليد په زياتوالي سره د عايد په شمير کې زياتوالی راځي چې د عايد زياتوالي د ژوند د بڼه والی په معنی دی .

اقتصادي وده د يو هيواد د ملي عايد، مصرف، توليد، پانگه اچونې، انفلاسيون د نرخ او صادراتو له کچې سره اړيکه لري .

اقتصادي وده بايد متوازنه وي په داسې ډول سره چې د اقتصادي ودې سره ټول ترلي متحول لکه ملي عايد، مصرف، پانگه اچونه ، استخدام بايد په يو اندازه سره متوازنه وده وکړي .

### د اقتصادي ودې د نرخ پيدا کول (Rate of Growth) :

اقتصادي وده د يو هيواد د Gross Domestic Product- GDP يا ناخالص داخلي توليد په اساس معمولا د يو کال لپاره سنجول کيږي .

د يو کال په جريان کې د يو هيواد توليد شويو اجناسو او خدماتو نهايي ارزښت ته ناخالص داخلي توليد وايي نو په دې اساس ويلای شو چې اقتصادي وده د GDP د تغير په نتيجه کې په لاس راځي .

د اقتصادي ودې د نرخ د پيدا کولو لپاره دوه لارې موجودې دي يو حقيقي اقتصادي وده او دوهم يې سطحي اقتصادي وده ده .

د سطحي اقتصادي ودې نرخ د کورنی ناخالص توليد په اساس يوازي د پيسو د واحدونو د شمير په اساس سنجول کيږي يعنې هغه ارقام چې د GDP له لارې په لاس راځي د سطحي اقتصادي ودې له نرخ څخه عبارت دي پداسې حال کې چې د حقيقي اقتصادي ودې نرخ د پيسو د واحدونو د ارزښت په نظر کې نيولو سره سنجس کيږي او د سنجولو په صورت بايد د پيسو واحدونو څخه کلنی انفلاسيون نرخ منفي شي تر څو حقيقي اقتصادي ودې نرخ تر لاسه شي .

حقيقي اقتصادي وده = سطحي اقتصادي وده - د انفلاسيون کلنی نرخ

د اقتصادي ودې د نرخ د پيدا کولو لپاره لومړی د GDP پيدا کولو باندې تمرکز کوو :

## Economic Growth اقتصادي وده

د مصرف په طريقه د GDP پيداكول :

د مصرف په اساس ناخالص داخلي توليدات GDP د يو هيواد د ټولو سكتورونو د مصارفو د مجموعي څخه عبارت دي .

$$Y=C+I+G+(X-M)$$

(واردات - صادرات) + دولتي مصارف + پانگه اچونه + د استفاده كيونكو مصارف = GDP

كله چي د GDP ارقام په لاس راشي نو په اساني سره كولاى شو د يو هيواد د اقتصادي ودي نرخ پيدا كړو :

$$\text{Growth Rate} = \frac{(\text{GDPY1}) - (\text{GDPY2})}{(\text{GDPY2})} * 100$$

Y1: لومړى كال (جاري كال)

Y2: تير كال

د اقتصادي وده د توليد د ظرفيت او اندازي زياتوالى، او ملي سرانه عايد زياتوالى په شكل اندازه كيږي .

د يو هيواد ملي اقتصاد په دوه ډوله د اقتصادي ودي حالت ته رسيدلى شي :

1. پراخه (Extensive) اقتصادي وده :

2. شديد (Intensive) اقتصادي وده :

په لومړي ډول اقتصادي وده كي د توليد عوامل ( ځمكه، پانگه او كار ) په كميت كي زياتوالى راځي او د توليد د زياتوالى لپاره د توليد عوامل په استفاده كي زياتوالى راځي تر څو ايجاد شوي تقاضا مرفوع شي .

په دوهم ډول اقتصادي وده كي د توليد د عواملو په مولديت كي زياتوالى راځي چي د توليد د عواملو په اندازه كي تغير نه راځي يوازي د توليد د زياتوالي لپاره د توليد د عواملو څخه اعظمي استفاده صورت مومي .

### د اقتصادي ودي خنډونه :

يو هيواد هغه وخت كولاى شي چي د اقتصادي ودي په لور حركت پيل كړي چي يا د توليد د عواملو څخه په زياته اندازه سره استفاده وكړي او يا هم د موجوده عواملو څخه اعظمي استفاده وكړي تر څو په نتيجه كي خپلو توليداتو ته پراختيا وركړي .

اقتصادي وده د لاندې عواملو په اساس له خنډونو سره مخامخ ده .

## Economic Growth اقتصادي وده

- هغه هیوادونه چې د دريو مهمو ( اساسي ، اجتماعي او صنعتي ) زیربناوو له کمبود سره مخامخ وي .
- هغه هیوادونه چې د صنعتي زیربناوو لپاره کافي او ماهر کارگر ونه لري .
- هغه هیوادونه چې فني او تخنیکي پوه و نه لري او یا هم د هیواد وکړي د تکنالوجي د تغیراتو لپاره آماده نه وي .

### د اقتصادي ودې گټې (بنيگنې) او مصارف (مشکلات) :

اقتصادي وده د یو هیواد د اقتصادي پرمختیا او توسعه لپاره اساسي شرط گڼل کیږي او هیوادونه همیشه هڅه کوي تر څو په لوړه اندازه اقتصادي وده ولري خو اقتصادي ودې سره گټه او تاوان تړلي دي .

په ډیرو هغه پرمختیایي هیوادونو کې چې تر اوسه خلک په ډیر ابتدایي ډول خپل ژوند پرمخ بیایي او غواړي د فقر له کړی خپل ځان و باسي اقتصادي وده یو ضروري عمل دی.

برعکس د پرمختللو هیوادونو لپاره اقتصادي وده دومره زیات اهمیت نه لري ځکه هلته د ژوند ډیر لوړ معیارونه پوره شوي او ژوند د تکامل حالت ته نژدې شوی دی .

اقتصادي وده ډیرې بنیگنې او بدې لري په هیڅ صورت سره اقتصادي وده په یو اړخیزه ډول سره د ټولني د رفاه سبب نه شي گرځیدای، کیدای شي د ژوندانه په بعضو اړخونو کې ډیرې بنیگنې ولري ولي بعضي نور خلک کیدای شي متضرر شي نو ددې لپاره چې پوه شو د اقتصادي ودې بنیگنې او بدې په جلا ډول څیړل کیږي .

### د اقتصادي ودې گټې په لاندې ډول سره څیړل کیږي :

د ژوند عالي سهولتونه: د اقتصادي ودې سره د عاید په اندازه کې زیاتوالی راځي چې په عمومي ډول د عاید په زیاتوالی سره د ژوند عالي سهولتونه رامنځته کیږي چې د خلکو په ژوند کې د روغتیا، زده کړې ، بریښنا، سرک ، مسجد او سهولتونه په ښه ډول سره مهیا شي . د اقتصادي ودې په نتیجه کې تحرک را منځته کیږي ، ډیر خلک کار کوي تر څو ډیر څه تولید کړي او یا خلک ډیر څه تولید وي .

د استخدام د کچې زیاتوالی : کله چې د اقتصادي ودې په نتیجه د خلکو عاید زیاتوالی ومومي نو د تقاضا زیاتوالی رامنځته کیږي چې د تولید زیاتوالی ته ضرورت دی او د تولید د زیاتوالی لپاره باید ډیر خلک په کار باندې و گمارل شي .

د دولت قوي والی : اقتصادي وده یو هیواد ته ډیر قوت وربخښي ځکه د ودې په صورت کې په هیواد کې د زیربناوو زیاتوالی رامنځته کیږي هغه دولت غښتلی کیږي د هیواد وکړي په ځان باور پیدا کوي ، تر ټولو ښه روغتیا یی اسانتیاوي ، تر ټولو ښه دفاعي قوت ، انټرنټ او ارتباطات

## Economic Growth اقتصادي وده

هغه څه دي د يو هيواد د عكس په جوړولو كې مهم رول لوبوي او هغه دولت په دوامداره ډول سره كوشش كوي تر څو د خدماتو معيار او اندازه په متواتر ډول سره لوړه وساتي .

د اقتصادي ودې منفي اړخونه او مشكلات په لاندې ډول سره څيړل كيږي :

د چاپيريال ساتنې مشكلات: دا چې له اقتصادي ودې سره تقاضا زياتيږي نو معمولاً توليدات هم زياتيږي چې ځينې توليدات له ځان سره اضافي او بيكاره مواد لري چې چاپيريال ته زيان لري او همدارنگه كيدای شي د اقتصادي فعاليتونو په زياتوالي سره ځنگلونه له منځه ولاړ شي او د كروندې ځمكې په صنعتي ځمكو بدلې شي چې دا ټول د هوا او چاپيريال د ككړتيا سبب گرځي.

اکثر هيوادو كې تجربه شوي چې پرمختيايي هيوادونه نه دي توانيدلي په دې برخه صحې او موثره پاليسۍ وضع كړي او مولدين و هڅوي تر څو چاپيريال ساتنې ته توجه وكړي .

د طبيعي منابعو كمبودي: په هغه صورت كې چې اقتصادي وده بدون له دې څخه چې د موجوده عواملو څخه په موثر ډول سره استفاده وشي اقتصادي وده د توليد د عواملو د زيات استعمال Extensive Economic Growth په اساس را منځته شوي وي نو د زياتو طبيعي منابعو په استفادې سره د وخت په تيريدو سره د هغه په اندازه او كيفيت كې تغير راځي چې كيدای شي دا منابع په ډير سرعت سره خلاص شي چې بيا يې د نوي كيدو امكانات نشته .

د عايد غير عادلانه ویش : اقتصادي وده د زيات توليد معنی لري چې د زيات توليد په مقابل زياتې پيسې لاسته راځي چې دا په هيوادونو پورې اړه لري چې كوم توليداتو ته زياته اړتيا لري زموږ په ټولنه كې زيات تقاضا خوراکي موادو ته ليدل كيږي نو پيسې ټولې د غريبو خلکو له جيبو څخه د شتمنو خلکو ته ځي چې دلته غريب خلک غريب پاته كيږي او شتمن خلک نور هم شتمن كيږي ځکه په اکثره اقتصادي نظامونو كې د توليد زيات عوامل د شتمنو خلکو په كنترول كې دي .

### د اقتصادي ودې اداره او كنترول :

وروسته له دې څخه چې د اقتصادي ودې په اړه ټول مهم نکات ذکر شول اوس مهمه داده چې د يو هيواد لپاره په کومه اندازه سره اقتصادي وده ضرورت ده ؟

که چيرته اقتصادي ودې نرخ ډير لوړ وي نو دا بيا په خپل وار سره د انفلاسيون د زياتوالي سبب گرځي چې د هيواد د پيسو ارزښت د کموالی سبب گرځي، او که چيرته دغه نرخ ډير ټيټ شي نو د بيکارۍ سبب گرځي په پایله كې د اقتصادي ودې د نرخ لپاره داسې يو اندازه بايد و ټاکل شي چې خطر يې حد اقل وي .

## Economic Growth اقتصادي وده

دولتونه په دې اړه ډیرې پولې او مالي پالیسي تر لاس لاندې نیسي تر څو اقتصادي وده په یو معتدل شکل سره را منځته شي چې خطر و نه لري .

دری مهم انتخابونه و جود لري تر څو دولتونه و کولای شي اقتصادي وده تر خپل کنترول لاندې راوړي :

1. پولې پالیسي: په پولې پالیسيو کې د مرکزي بانک له پلوه د حکومت په نمایندګۍ سره داسې تګلاره وضع کېږي چې د سود د نرخ په تنظیم سره د انفلاسیون مخه ونیسي .
2. مالي پالیسي : په دې برخه کې د دولتونو د بودجې جوړونې د اداره له خوا پلان نیول کېږي چې دولت باید د یو کال په جریان کې څومره پیسې تر لاسه او څومره پیسې په څه وخت په مصرف ورسوي .

د کوچني اقتصاد ریفورم : دا د ولت له لوري یو ډول اصلاحي پروګرامونه تنظیمول په بر کې نیسي چې د هغې په نتیجه کې کوچني تشبثونه د اقتصادي ودې د کنترول په موخه استفاده کېږي .

پای

**Get more e-books from [www.ketabton.com](http://www.ketabton.com)  
Ketabton.com: The Digital Library**